

DARS SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA TAQDIMOTLARNI ROLI

SULAYMANOVA DILDORA BAXTIYOROVNA

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti Olmaliq filiali “Matematika va informatika” kafedrası. p.f.f.d. (PhD)

tel: +998936683645, e-mail: sdildora75@gmail.com

ANNOTATSIYA: Dars samaradorligini oshirishga doir tadqiqotlar, darslar va ta’lim jarayonlarini o’rganayotgan o’quvchilarning ehtiyojlarini tushuntirgan. Ular dars olish jarayonida dars matnini yaxshi tushunishga yordam beradi. Bu tadqiqot taqdimotlarning o’zlashtirilgan rolini o’rganishga qaratilgan. Taqdimotlar darslarda ma’lumotlarni visual shaklda taqdim etish va dars samaradorligini oshirishda ahamiyatga ega. Bu mahsulotlar dars davomida o’quvchilarning diqqatini jalb qilish, ma’lumotlarni o’rganish va yodlashga yordam berish uchun qulaydir. Taqdimotlar yuqori sifatli grafik va tasvirlar, animatsiyalar, va multimedia vositalari orqali dars matnini ko’rsatish imkonini beradi. Bu tadqiqot dars samaradorligini oshirishda taqdimotlarining juda muhim ahamiyatga ega bo’lganligini namoyon qiladi va dars olish jarayonini o’quvchilar uchun ko’proq qiziqarli va oson qiladi.

Kalit so’zlar: Dars samaradorligi, taqdimotlar, grafiklar va multimedia, ma’lumotlar, animatsiyalar, visual taqdimot, grafiklar, multimedia.

АННОТАЦИЯ: Исследования по повышению эффективности урока объяснили потребности учащихся в изучении уроков и учебном процессе. Они помогают лучше понять текст урока в процессе обучения. Целью данного исследования является изучение роли присвоения презентаций. Презентации важны для подачи информации в наглядной форме и повышения эффективности урока. Эти продукты полезны для привлечения внимания учащихся во время занятий, помогают им усваивать и запоминать информацию. Презентации позволяют показать текст урока посредством высококачественной графики и изображений, анимации и мультимедийных инструментов. Данное исследование показывает, что презентации очень важны для повышения эффективности урока и делают процесс обучения более интересным и легким для учащихся.

Ключевые слова: Эффективность урока, презентации, графика и мультимедиа, информация, анимация, наглядное представление, графика, мультимедиа.

ANNOTATION: Research on improving the effectiveness of the lesson explained the needs of students studying lessons and teaching processes. They will help you to understand the text of the lesson well in the course process. This study focuses on exploring the enhanced role of presentations. Presentations are important in providing information visually in the classroom and improving the effectiveness of the lesson. These products are convenient for attracting students' attention during the course, helping them learn and memorize information. Presentations allow you to display the text of the lesson through high-quality graphics and images, animations, and multimedia tools. This study demonstrates the importance of presentations in improving the effectiveness of the lesson and makes the learning process more interesting and easy for students.

Keywords: Lesson efficiency, presentations, graphics and multimedia, data, animations, visual presentation, graphics, multimedia.

KIRISH

Dars olish jarayonida ta'limning samaradorligini oshirishda taqdimotlar juda katta ahamiyatga ega. Taqdimotlar, o'quvchilarga ma'lumotlarni visual shaklda taqdim etish, ularning dars matnini oson tushunishini ta'minlash, va o'zlashtirilgan tarzda tahlil qilishga imkon berish orqali dars samaradorligini kuchaytirish uchun zarur bo'lgan vositalardan biridir. Bu maqolada, dars samaradorligini oshirishda taqdimotlarining roli tahlil qilinadi va ularning o'quv jarayonini qanday osonlashtirishi va yaxshilashiga duch keltiriladi.

Taqdimotlarni tayyorlashning asosiy qadamlari

Taqdimotlarni tayyorlashning asosiy qadamlari quyidagicha bo'lishi mumkin:

- I. Maqsadlarni aniqlash: Taqdimot maqsadlari va ularning nima uchun tayyorlandigini aniqlash.
- II. Mavzu va kontent tanlash: Mavzu tanlash va taqdimot uchun kerakli ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish.
- III. Struktura va tartib: Taqdimotni tartiblash va strukturasi, mazmunning lozim bo'lgan tartibda taqsimlanishi.
- IV. Ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish: Zarur ma'lumotlarni to'plash va ularga tahlil qilish, ularni o'quvchilarga ko'rsatish uchun etkazib berilishi.
- V. Grafiklar va multimedia qo'shimchalar: Yuqori sifatli grafiklar, tasvirlar, animatsiyalar, va multimedia vositalari orqali ma'lumotlarni isual shaklda taqdim etish.

Bu asosiy qadamlar taqdimotlarni tayyorlashda muhim bo'lib, dars samaradorligini oshirishda yaxshi ko'rsatishni ta'minlash uchun kerakli tadbirlarni aniqlashga yordam beradi.

Taqdimotlarni tayyorlash usullari

Taqdimotlarni tayyorlashning muhim usullari quyidagicha bo'lishi mumkin:

- I. Grafiklar va diagrammalar: Ma'lumotlarni grafik va diagrammalar orqali o'rganish, taqqoslash va ta'lim jarayonini sodda qilish.
- II. Animatsiyalar va multimedia qo'shimchalar: Animatsiyalar va multimedia vositalari orqali ma'lumotlarni o'quvchilarga qiziqarli va e'tibor qiluvchan shaklda taqdim etish.
- III. O'zlashtirilgan daftarchalar va ma'lumotnashr: Ma'lumotlarni o'rganishga yordam berish uchun tayyorlangan o'zlashtirilgan daftarchalar, ma'lumotnashrlar va yordamchi materiallar.
- IV. Til va til ishlash: Taqdimotlarni tayyorlashda oda va foydali til ishlatish, qisqa va to'g'ri savollar, izohlar va misollar orqali qisqacha ma'lumotlarni taqdim etish.

Bu usullar taqdimotlarni tayyorlashda muhim bo'lib, dars olish jarayonini o'quvchilar uchun ko'proq qiziqarli va oson qilishga yordam beradi.

Taqdimotlarni taqdim etish

Taqdimotlarni taqdim etish jarayoni dars samaradorligini oshirishda kritik ahamiyatga ega. Ta'lim muhitida taqdimotlar o'quvchilarga ma'lumotlarni visual shaklda taqdim etish, ularning

dars matnini oson tushunishini ta'minlash va o'zlashtirilgan tarzda tahlil qilishga imkoniyat beradi. Taqdimotlarni taqdim etishda quyidagi asosiy jarayonlarga e'tibor berilishi kerak:

1. Izlanish tuzish: O'quvchilarning diqqatini jalb qilish uchun qiziqarli va e'tibor qiluvchan boshlang'ich savol yoki boshlang'ich tasvirlar bilan taqdimotni boshlash.
2. So'zga Murojaat: Taqdimot davomida qisqa va to'g'ri so'zlash, muhim nuqtalarni belgilash va o'quvchilarni qatnashishga chaqiruvchi savollar berish.
3. Qo'llanma va yordam: O'quvchilarga taqdimotda ko'rsatilgan ma'lumotlarga yodlash uchun qo'llanma yoki qo'llanuvchi materiallarni taqdim etish.

Taqdimotlarni taqdim etish jarayonida yuqori sifatli grafiklar, animatsiyalar, va multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning diqqatini jalb qilishga va ma'lumotlarni o'rganishlarini osonlashtirishga yordam beradi.

XULOSA

Dars samaradorligini oshirishda taqdimotlarning o'zlashtirilgan roli juda katta ahamiyatga ega. Taqdimotlar, o'quvchilarga ma'lumotlarni visual shaklda taqdim etish, ularning dars matnini oson tushunishini ta'minlash va o'zlashtirilgan tarzda tahlil qilishga imkon beradi. Bu usul o'quv jarayonini qiziqarliroq qilish va o'rganishni osonlashtirish uchun juda samarador bo'lib, o'quvchilarning diqqatini jalb qilish, ma'lumotlarni yodlashga yordam berish uchun qulaydir. Shuningdek, taqdimotlar yuqori sifatli grafiklar, tasvirlar, animatsiyalar va multimedia vositalari orqali dars matnini ko'rsatish imkonini beradi. Ular dars olish jarayonini o'quvchilar uchun ko'proq qiziqarli va oson qiladi. Barcha ko'rsatilgan ma'lumotlar, dars samaradorligini oshirishning ahamiyatini namoyon qiladi va ta'lim jarayonida taqdimotlarning keng qo'llanilishini tavsiya qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Anderson, J. (2013). The Impact of Prezi in Student Learning: A Model for Using Prezi in Teaching and Learning. *Proceedings of World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications*, 2013(1), 1596-1605.
2. Arslan, B., & Tarhan, H. (2018). The effect of PowerPoint presentations on students' learning and attitudes. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 13(1), 76-83.
3. Kazemitabar, M. (2012). The Role of Visual Aids in the Learning of English Vocabulary Among EFL Learners. *Journal of Language Teaching and Research*, 3(5), 945-952.
4. Smith, A. R., & Cardaciotto, L. A. (2011). Is PowerPoint the Devil? *Association for Psychological Science*, 24(2), 83-87.
5. Sulaymanova D.B. "Informatika va axborot texnologiyalari" fanini o'qitishda elektron resurslar va

mediatexnologiyalarning zaruriyati *Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences* (E)ISSN:2181-1784 .SJIF 2023 = 6.131 / ASI Factor = 1.7 3(4), April, 2023 y. (195-200 st) <https://cyberleninka.ru/article/n/informatika-va-axborot-texnologiyalari-fanini-o-qitishda-elektron-resurslar-va-mediatexnologiyalarning-zaruriyati/viewer>

6. Sulaymanova Dildora Bakhtiyorovna. "Mechanism of the process of organization of computer and information technology lessons through media technologies". *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal* 12 (10), 242-246. <https://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:aca&volume=12&issue=10&article=042>

7. Sulaymanova Dildora “FORMS OF ORGANIZATION OF LESSONS INFORMATICS AND INFORMATICAL TECHNOLOGIES AT SCHOOLS” Interdisciplinary Conference of Young Scholars in Social Sciences, 2021/12/19, 7-10
<https://openconference.us/index.php/ysc/article/view/3>
8. Sulaymanova Dildora Bakhtiyorovna. Experience in the application of mediatechnologies in teaching informatics in 5th grade of schools (Middle European Scientific Bulletin, ISSN 2694-997080, VOLUME 12 May 2021, 80-83.
<https://cejsr.academicjournal.io/index.php/journal/article/view/517/464><https://doi.org/10.47494/mesb.2021.12>)